

ХОМИШИН І. Ю.

Навчально-науковий інститут права та психології
Національного університету «Львівська політехніка»,
доцент кафедри адміністративного та інформаційного права,
кандидат юридичних наук

ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Проблема якості освітніх послуг є однією з ключових для системи освіти будь-якої країни. Україна не є винятком. Європейська практика оцінки якості освіти йде шляхом створення спеціалізованих агентств, уповноважених контролювати якість освіти у країні та надавати вишам акредитації та ліцензії.

Кабінет Міністрів України на засіданні 15 квітня 2015 року прийняв рішення про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Прийнято Постанову про утворення Агентства, яка містить його Статут. Постанова набрала чинності з 1 вересня 2015 року [1].

Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти – один з органів управління у сфері вищої освіти, створення якого передбачено Законом України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 року, що набрав чинності 6 вересня 2014 року [2].

Агентство є постійно діючим колегіальним органом, уповноваженим на реалізацію державної політики у сфері забезпечення якості вищої освіти.

У своїй діяльності Агентство повинно керуватись такими принципами:

Принцип прозорості. Агентство повинно забезпечити прозорість прийнятих рішень. Кожне рішення експертів повинно бути обґрунтованим і базуватись на оприлюднених і доступних для загалу даних. Даний принцип знаходить своє відображення в нормативних актах. А саме в абзаці 2-ому пункту 20-го статті 20 Закону України «Про вищу освіту» зазначено, що члени Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти діють на засадах відкритості та прозорості. Інформація про діяльність Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (рішення, протоколи засідань тощо) оприлюднюються на офіційному веб-сайті. Також одним з повноважень Агентства, яке закріплено в цьому ж Законі є щорічна підготовка та оприлюднення доповіді про якість вищої освіти в Україні, її відповідність завданням сталого інноваційного розвитку суспільства, звіт про власну діяльність [2]. Ці положення закону знаходять своє відображення і в Статуті Агентства, де зазначається, що Національне агентство забезпечує оприлюднення інформації про свою діяльність, здійснює заходи що

налагодження діалогу з громадськістю та створення умов для участі громадян у процесі реалізації державної політики у сфері забезпечення якості вищої освіти; висвітлює на своєму офіційному веб-сайті питання розвитку та функціонування системи забезпечення якості вищої освіти [1].

Принцип незалежності. Рішення Агентства щодо оцінки ВНЗ мають бути незалежними і неупередженими.

Свою незалежність воно має демонструвати за допомогою таких засобів:

- незалежність його діяльності від ВНЗ та урядових організацій гарантована офіційними документами

- опис процедур і методів та їхня реалізація, відбір та призначення незалежних експертів, а також визначення результатів її процесів із забезпечення якості відбувається автономно і незалежно від уряду, ВНЗ та органів політичного впливу.

- кінцеві висновки процесу перевірки залишаються на відповідальності Агентства

Принцип субсидиарності. Отже відповідно з даним принципом оцінка якості відбувається на внутрішньому рівні. Законом України «Про вищу освіту» визначений перелік процедур і заходів, що становлять систему забезпечення вищими навчальними закладами якості освітньої діяльності та якості вищої освіти(систему внутрішнього забезпечення якості) [2]

Наагентство повинно бути зацікавленим і у роботі незалежних агенцій, яким зможе делегувати багато функцій. Зокрема, незалежні агенції, створені за галузевим принципом, можуть успішно замінити галузеві комісії Наагентства, маючи суттєву перевагу у тому, що вони (агенції) будуть проводити оцінку не спорадично, в момент акредитації, а системно, щорічно аналізуючи просування університетів до покращення якості.

Принцип взаємодії. Національне агентство з забезпечення якості вищої освіти не повинно розглядатися поза розглядом питання щодо незалежних агенцій з забезпечення якості вищої освіти та формування феномену освітнього консалтингу в Україні. Робота Національного агентства значною мірою має бути направлена на забезпечення діяльності незалежних агенцій.

Національне агентство як колегіальний орган в своїх рішеннях має спиратися виключно на висновки незалежних агенцій та незалежних експертів

Національне агентство можуть суттєво посприяти у прямій, неопосередкованій взаємодії з закладами вищої освіти в питаннях покращення якості освіти. Шляхом аутсорсингу вони можуть забезпечувати системну зовнішню оцінку якості, у тому числі еволюцію освітніх програм і процесів, оцінку менеджменту навчальних закладів, аудит. Незалежні установи оцінювання якості, якщо їх долучати до процесу

акредитації ВНЗ, можуть дебіюрократизувати і децентралізувати цей процес, Взаємодія передбачає тісну співпрацю з незалежними агенціями, яким зможе делегувати багато функцій. Зокрема, незалежні агенції, створені за галузевим принципом, можуть успішно замінити галузеві комісії. Сприяння різноманітним групам — професійним асоціаціям, експертним спільнотам, роботодавцям — у створенні незалежних агенцій оцінювання якості освіти, на мій погляд, має стати одним із стратегічних напрямків діяльності Нацагентства і МОН найближчим часом.

Принцип професіоналізму. Члени Національного агентства сприяють його авторитету і формують довіру до нього в суспільстві, спираючись на власний професіоналізм, академічну репутацію та системне підвищення кваліфікації у сфері забезпечення якості вищої освіти.

Принцип відповідальності. Діяльність Національного агентства базується на усвідомленні його членами спільної відповідальності за долю вищої освіти, науки та інновацій в Україні.

Принцип об'єктивності. Рішення Національного агентства приймають колегіально, з урахуванням різних позицій і униканням конфлікту інтересів [3].

Реалізація задекларованих положень та принципів діяльності Агентства вимагає ще часу та конкретизації у правових актах, але перші кроки в інституалізації забезпечення якості вищої освіти вже зроблені. Важливі реформи у вищій освіті, спрямовані на підвищення її якості, забезпечення конкурентоспроможності випускників вищих навчальних закладів, реальне наближення якості вищої освіти до рівня провідних європейських вузів і повноцінне входження до Європейського простору вищої освіти, уже стоять першими на порядку денному в освітньому просторі України.

Список використаної літератури:

1. Про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти [Електронний ресурс]: постанова Кабінету міністрів України від 15 квітня 2015 р. № 244 Київ. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Про вищу освіту [Електронний ресурс]: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII // Верховна Рада України : [сайт]. — Текст. дані. — Київ, 2014. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Проект Стратегічних напрямків діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти на 2017- 2020 роки [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://naqa.gov.ua/golovne-zavdannja-sudovoi-vladi-zahi-3/>